

Istorijat razvoja politikologije

Drugo predavanje

Razvoj politikologije

- Stara Grčka početak
- Umjereni rast tokom rimskog carstva
- Stagnacija tokom srednjeg vijeka i slabi rast tokom renesanse i prosvjetiteljstva
- Ozbiljan rast od 19. a posebno u 20. vijeku:
  - Čikaška škola u međuratnom periodu (1920-1940) – početak organizovanih empirijskih istraživanja i s akcentom na psihološka i sociološku perspektivu politiku, akcenat na kvantifikaciji
  - Posleratna bihejvioralna revolucija (početak profesionalizacije, otvaranje odjeljenja, osnivanje časopisa)
  - Teorija racionalnog izbora i uvođenje matematičkog modeliranja i ekonomske perspektive.
- Nehijerarhijski razvoj – ne postoji suprematija pristupa
  - Thomas Kuhn i *Struktura naučnih revolucija*

Politikologija u vrijeme antičke Grčke i Rimskog carstva

- Buran politički život građanina antičke Grčke
- **Platon** (428-348 pne) – *Država, Državnik, Zakoni*
– prvi klasični tekstovi u političkim naukama
- **Aristotel** (384-322 pne) – prvi komparativni rad
(primjeri 158 ustava grčkih polisa)
- Akcenat na Grčkoj
- U Rimskom carstvu akcenat na institucijama
(Polibije, Ciceron) – institucije kao faktor uspjeha

Politikologija u srednjem vijeku

- **Toma Akvinski**: mješoviti način upravljanja kao recept za uspjeh
  - Venecijanska republika kao primjer uspjeha
- Prirodno pravo i prirodno stanje
- **Nikolo Makijaveli**, legitimitet vlasti i lidera
  - *Vladalac*
  - „Oslobođen“ vrijednosti – sinonim za politički cinizam, moralna indiferentnost

- Prosvjetiteljstvo:
  - **Tomas Hobs**:
    - *Levijatan*: „In exchange for obligation and obedience, the subjects get safety and security“
  - **Džon Lok**:
    - *Dvije rasprave o vladi*: Ljudi pristaju na vladu kako bi osigurali dobrostanje i slobodu
  - **Šarl Luj Monteskje**:
    - Podjela na tri grane vlasti
    - Klasifikacije političkih sistema na monarhije, despotije i republike (demokratije i aristokratije)
  - Američki federalisti (**Džon Džej**, **Aleksandar Hamilton** i **Džejms Medison**) 85 anonimnih eseja kao podrška Ustavu
    - Podjela vlasti + sistem provjere i ograničenja (checks and balances) = sloboda

Devetnaesti vijek

- Istorija – nelinearni razvoj-progres ka slobodi i racionalnoj upravi
- **Hegel** – dijalektika istorijskog razvoja
- **Marks** – Prenos Hegelove dijalektike na klasnu borbu
  - Nauka o društvu (ekonomija – ideologija – politika)
- **Ogist Kont** (Sen Simon prije njega): „nova“ sociologija
  - Tri faze u razvoju nauke, teološka, metafizička i naučna
- **Aleksi de Tokvil** – komparativna politikologija – *Demokratija u Americi*
- Imperijalizam i kolonijalizam – studije kulture
- **Džon Stjuart Mil**: komparativni metod i dva dizajna komparacije malog broja slučajeva
- **Robert Mihels, Vilfredo Pareto, Emil Dirkem, Max Veber, Karl Marks, Sigmund Frojd**

Dvadeseti vijek

- Čikaška škola
- Bihejvioralna revolucija
- Teorija racionalnog izbora

Čikaška škola

- U početku pravna, filozofska i istorijska analiza
- Univerzitet u Čikagu
  - **Charles Merriam**
    - osnivanje *social science research committee* 1920.
    - Empirijski pristup
  - **Harold Gosnell**
    - Zajednička studija o stavovima prema glasanju, kvotni uzorak (izbori Truman – Džui)
    - Prvi eksperiment u političkim naukama – nepartijska kampanja da se izađe na glasanje (poštom) i efekat na glasanje
- **Harold Lasswell**
  - Studije političke komunikacije
  - Psihologija i politika
  - Uticaj ekonomske krize na pokrete nezaposlenih u Americi
  - *Politics: Who gets what, when and how*

Posleratna bihejvioralna revolucija

- Drugi svjetski rat kao „treening centar“
- Anketno istraživanje, metodi intervjuisanja, statističke tehnike, uzorkovanje... u službi pronalaženja odgovora na probleme koje je donio rat
- Prenos u biznis i marketing – eksplozija u istraživanju tržišta
  - Institut za društvena istraživanja i Centar za anketna istraživanja, Univerzitet u Mičigenu: **Angus Cambell**
  - Biro primijenjenih društvenih istraživanja, Univerzitet u Kolumbiji: **Paul Lazarsfeld i Robert Merton**
  - Nacionalni centar za istraživanja javnog mnjenja, Univerzitet u Čikagu
- 1977. Centar za anketna istraživanja, Univerzitet u Mičigenu postaje American National Election Study:
  - <http://www.electionstudies.org/>
- Profesionalizacija, časopisi, strukovne organizacije, peer review

Politikologija u Evropi

- Nije zaostajala do 2. svjetskog rata
- Prekinuta ratom – veliki broj naučnika je izbjegao za SAD:
  - Paul Lazarsfeld, Kurt Lewin, Karl Deutsch, Leo Lowenthal, Leo Strauss, Otto Kirchheimer, Herbert Marcuse, Theodor Adorno...
- Pomoć u obnovi
- European Consortium for Political Research (ECPR), 1970:
  - <https://ecpr.eu/>

General Conference ▾ Graduate Student Conference ▾

Publications ▾ Bookshop Groups and Networks ▾

<

Present

your research at Europe's largest annual political science conference

General Conference Oslo 2017 >

General Conference Hamburg 2018 >

Formalna politikologija

- Teorija racionalnog izbora iz ekonomije
- **Antony Downs**, *The Economic Theory of Democracy*
- **Mancur Olson**, *The Logic of Collective Action*
- Osnovna pretpostavka o racionalnim pojedincima
- Teorije igara